

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izhaja vsa torek in soboto ob 11. uri popoldne za mesto ter oL 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevem tekalisku po 8 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Glagolica v akvilejski metropoliji.

(Dr. Gruden, „Kat. Obzornik“ IX. II. str. 114 sl.)

Tako je naslov članku doktorja Grudna, ki zasluži po svoji vsebini najširše zanimanje. Kakor pravi g. pisatelj pri koncu svoje razprave, smo pri nas res hore malo vedeli o kaki literaturi od X—XV. stoletja. Tistih par imen v svetoivanjskem evangeliju, nekaj molitvic in pesmi, par zapiskov bratovščin in lista prisega v „Rokopisu kranjskega mesta“ — to je bilo vse, kar smo imeli od brižinskih spomenikov do Trubarja.

Hvala Bogu stoje stvari danes drugače in za nekaj let bomo tudi to praznino lahko izpopolnili — vsaj deloma — z raznimi glagolskimi spomeniki, ki se nabavajo po cerkvah in arhivih kranjskih, isterskih in tudi goriških.

Na vprašanje, kako se je razvila glagolska liturgija v omenjenih krajih tako plodovito, nam odgovarja pisatelj približno tako-le:

Dežele od Drave pa do morskih obal so bile večinoma pod akvilejskimi patrijarhi, kateri so dobili te pokrajine v dar od Henrika IV. l. 1077. In ti patrijarhi so bili glagolci naklonjeni, posebno pa za vlade Luksenburžanov na Češkem. Karol IV. je iz političnih ozirov vedno skrbel za gibanje na jugu, katero se je začelo posebno lepo razvijati, ko je Inocenc IV. l. 1248 dovolil slovansko glagolsko bogoslužje. Sicer so tudi akvilejski patrijarhi imeli svoj poseben obred in tako so svojim podložnim dovolili radi take privilegije, kakor so jih imeli glagoljaši. Najbolj je cvetela glagolska liturgija po naših krajih za one dobe, ko so bili akvilejski patrijarhi iz rodbine luksenburške ali vsaj zelo naklonjeni težnjam Luksenburžanov. Kakor pravi gosp. pisatelj na str. 148—9 svoje študije, je provincijalni zbor akvilejski že leta 1282 določil, naj se ta (glagolska) služba božja ohrani in velja kot zakonit običaj.

Razn akvilejskih patrijarhov moramo omeniti tudi turške boje, kakor je to storil že gosp. Murko. (Österreichische Rundschau II. 17.) Ko so ti krvoloki pridrli v Bosno in Dalmacijo, je odšlo od tam mnogo glagoljašev, ki so se potem naselili v Istri in na Kranjskem. Ti duhovniki so podpirali glagolsko bogoslužje, skrbeli so za knjige in prepise in tako

povspeševali to gibanje v raznih ozirih. Sicer nam o tem pojavu manjka še marsikaka stvar, a upati je, da pride tudi tu sem v kratkem več luči.

To so bili nekako pogoji za obstanek glagolice v oni dobi. Pa to nam bi za nadaljno preiskovanje ne koristilo dosti, če bi ne imeli tudi drugih dokazov, in to so spomeniki sami. Na str. 146. („Katol. Obzornik“ IX. II.) nam g. pisatelj našteva celo vrsto krajev, kjer se nabavajo taki glagolski spomeniki. Med drugimi čitamo tudi ime Slap pri Vipavi; ta spomenik — breviar — se nahaja sedaj v Ljubljani v muzeju „Rudolfinum“. Pa tudi naša primorska Vipavska ni brez nič. V Černičah je star misale z glagolskimi opazkami in v Kamnjah se je pela sv. maša v navzočnosti akvilejskega patrijarha še l. 1580 v slovanskem jeziku.

Tako je cvetela glagolska književnost do trident zborna (1545—1563), kateremu je sledil odločilni akvilejski provincijalni koncil l. 1596. Tu se sicer glagolice ni direktno prepovedalo, a — — optandum tamen esset, ut episcoporum illyricorum diligentia sensim Romani breviarum usus cum missali item Romano et rituali sacramentorum introducat — — kakor se glasi v dotičnem odloku. Glagolica se je začela od tedaj bolj in bolj izgubljati in s časom je popolnoma ponehala, razun krajev, kjer je še danes v veljavi.

Kedor se zanima za stvar, naj si prečita omenjeni članek — zanimiv je in poučljiv. Želeti bi bilo tudi, da č. gg. župniki pogledajo po starih arhivih, ali bi se ne dalo še tu pa tam iztakniti kakega odlomka. Vse pride prav, iz vsake črke nam govori košček zgodovine.

J. B.

Politični pregled.

Državalni zbor.

V sredo imela je poslanska zbornica svojo prvo sejo v tem poletnem zasedanju. V ti seji predložil je finančni minister zbornici proračun za drugo polletje 1905, s katerim se istočasno oblašča vlada, da izda obligacij v znesku 14.474.000 kron ter jih izroči finančnemu ministru. Predložena je bila potem vladna predloga glede spremembe zakona o hišnem davku ter zakonski načrt o pristojbinkem ekvivalentu pridobinskih družb.

Tudi je vlada predložila zbornici trgovinsko pogodbo z Nemčijo in še

nekaj drugih predlog manjše važnosti. Nato so stavili Slovenci dr. Ferjančič in Pogačnik ter vsenemec dr. Schalk interpelacije zaradi domžalskih dogodkov, Mladočehi zaradi prepovedi češke sokolske slavnosti na Dunaju in socijalni demokrati zaradi eksplozije v bozruškem tunelu. Za tem pa je prešla zbornica k dnevnemu redu, namreč k prvemu čitanju predloge glede zboljšanja duhovniških plač. Govorili so nekateri govorniki, med katerimi tudi znani parlamentni glumač grof Sternberg in socijalec Schuhmeier. Med govora teh dveh prišlo je do hrupnih škandalov. Grof Sternberg napadal je socijale, ki mu seveda niso ostali dolžni odgovora. Konečno govoril je naučni minister dr. Hartel, ki je priporočal zbornici, naj izroči predlogo odseku, poudarjajoč potrebo zboljšanja plač pri nižji duhovščini, nakar je bila seja prekinjena.

V četrtek je poslanska zbornica nadaljevala prvo čitanje vladne predloge o zvišanju duhovniških plač. Dr. Tavčar govoril je, kajpada, proti predlogi ter se hudo zaganjal v kranjsko duhovščino. Spravil je posebno na dan „Narodove“ pripovedke o testamentih. Šuklje zagovarjal je duhovščino ter jo branil pred grdimi Tavčarjevimi napadi. Za predlogo govorili so še razni drugi govorniki. Ko je končal svoj govor prvi generalni govornik Löcker, ki se je v imenu nemške ljudske stranke izrekel proti temu, da bi se poboljšalo stanje katoliške duhovščine z državnimi prispevki, bila je seja prekinjena.

Nadvojvoda umrl.

V torek zvečer je umrl na Reki nadvojvoda Josip. Truplo pokojnika prepeljali so v Budimpešto. Pogreb se boče vršil v nedeljo ob 4. uri popoldne. Ta dan dospel je v Budimpešto tudi naš cesar, da se udeleži pogreba. Po pogrebu pa se koj vrne zopet na Dunaj.

Nadvojvoda Josip Karol Ludovik je bil sin nadvojvode Josipa, ki je bil 52 let ogrski palatin. Z dvanajstim letom je nadvojvoda Josip prišel kakor kadet v husarski polk št. 12. Leta 1853 je bil že major v polku dragoncev št. 3. Leta 1855. je postal polkovnik, leta 1860. generalni major in leta 1866. se je kakor brigadir udeležil vojne na Češkem ter je bil po dovršeni vojni imenovan feldmaršallajtenantom. Leto pozneje je postal viši poveljnik tedaj na novo ustanovljene ogrske deželne brambe, za katero se je posebno zanimal. Leta 1874. je bil nadvojvoda Josip imenovan generalom konjeništvu.

Toda nadvojvoda se je bavil tudi s poljedelstvom. Nekatera njegova posestva na Ogrskem služijo kakor vzor poljedelstva.

Od leta 1864. je bil nadvojvoda poročen s princesinjo Klotildo Saksen-

izmed častilcev Prešernove muze, naj sledi tukaj moje mnenje o omenjenem petomeru!

Da verz ne bo iztrgan in brez vse zveze z ostalo vsebino, navedem ves početek naše elegije:

„Tajati led naš še le začne se, pomlad je drugod že; v dragi slovenski vkroten ni domovini vihar. Stešemo svoj si čolnici nov, z Bogom 'zročm'o ga [valovom; ni se navdil popred brezno se, skal ogibat'. Zvezde, ki reš'jo, bilé se neznane, ki čoln pogubijo; Lelj bil naš je krmár, drugi je bil Palinúr.“

Tako slovejo početni distihi elegije, katero je spesnil Prešeren v spomin Matiju Čopu, ki je bil njegovemu srcu najdražji prijatelj ter je dne 6. julija l. 1835 našel pri kopanju tragično smrt v valovih deroče Save blizu Ljubljane. —

Tajati se začne „led naš“ z l. 1830, ko je prvič rojila „Čebelica“. Ta roj je bil pri nas prvi vidni znak romantike, ki je pričetkom 19. stol. pomladila slovstveno njivo malodane vse Evrope. „Drugod“ (pri severnih Slovanih) pa je že takrat (l. 1830.) brstela v literarnem logu

zelena pomlad, zakaj že dobro desetletje so jo oznanjali na krepko donečih strunah med Čehi in Slovaki Čelakovský in Kollár (Slávy dcera*), 1824), med Poljaki Mickiewicz (Balade in romance, 1822.), med Rusi Puškin in Žakovskij itd. Vzгляд severnih bratov je mogočno vplival na južne Slované in nikak žudež ni, da nekako obenem izleti v Ljubljani „Čebelica“, zasveti v Zagrebu „Danica“ ter se v Gradcu vzbuja „Metuljček“ (ki pa ni izfrfotal). Po slovenskih livadah, na ktere je bila izfrčala nežna „Čebelica“, pa ni pihal lahen vetrič, marveč je po njih rjula vihar „abecedne vojske“ od l. 1831. do 1833. s tako silo, da je nazadnje (l. 1833.) „Čebelico“ zapodil za celih pet-najst let nazaj v panj spanja pravicega. „Čolnici nov“ mlade naše literature je bil krog in krog obdan od visoko pluskajočih valov omenjenega in drugih vi-

* Slávy dcera = Slavina hči, lirsko-epška pesnitev, ki obstoji v izdaji l. 1832. iz 516 sonetov ter opeva ljubezen do izvoljenega dekleta in do domovine.

koburggotaško. Iz tega zakona sta se rodila dva sina in štiri hčere. En sin in ena hči sta umrla pred očetom. Nadvojvoda Josip je bolehal že dlje časa, a je včakal 72 let.

Drugo češko vseučilišče.

Pražki „Cas“ poroča, da ponuja vlada Čehom mesto Kromeriž za sedež drugega češkega vseučilišča.

Členi proračunske komisije v Trstu.

Kakor poročajo z Dunaja, pridejo členi proračunske komisije državnega zbora v Trst dne 21. t. m., da si na licu mesta ogledajo nova dela v tržiški luci. Členi ostanejo v Trstu do 25. t. m. Komisija se poda iz Trsta tudi na Reko, kjer si ogleda tamošnje pristanišče.

Jezikovno vprašanje v Dalmaciji.

Nedavno so bili pri ministru grofu Bylandt-Rheidtu poslanci vitez Berks, Vuković, Perić in Bianchini, ki so se pritožili, da se rešitev jezikovnega vprašanja v Dalmaciji še vedno zavlačuje. Minister se je skliceval na razmere v Galiciji, na kar mu je poslanec Bianchini odgovoril, da bi se Dalmaciji zadovoljila, ako bi vlada jezikovno vprašanje rešila, kakor je to storila v Galiciji. Minister je obljubil, da bo takoj uvedel potrebno proučevanje ter bo v par dneh poslanca zopet k sebi povabil.

Križa na Ogrskem.

Iz Budimpešte poročajo, da se je v torek po noči baron Fejervary povrnil z Dunaja. Cesar da je vsprejel njegove predloge glede sestave ministerstva in programa vlade. Novo ministerstvo bo sestavljeno nastopno: Baron Fejervary prevzame poleg ministerskega predsedništva ministerstvo a latere in ministerstvo za finance; posle tega poslednjega ministerstva bo pa vodil dvorni svetnik Popović. Bivši državni tajnik ministra za trgovino Vorös postane minister za trgovino. Ministerstvo za poljedelstvo bo poverjeno strokovnemu pisatelju v Londonu, Andreju Georgy-ju. Minister za notranje stvari bo veliki župan Josip Kristoffy; minister za uk in bogočastje bo veliki župan Lukacs; minister pravosodja Sanyiche, ki je bil pred zadnjimi volitvami pridelen ministerstvu za prasođe. Minister za deželno brambo postane GM Bihar; minister za Hrvatsko pa državni poslanec Kovačević.

Novo ministerstvo zapriseženo bode, kakor poročajo iz Budimpešte, že jutri, in sicer v Budimpešti, kjer se bo ta dan nahajal naš cesar. Madjarsko časopisje piše o novem ministerstvu jako hladno, radikalnejši listi pa je napadejo prav ostro, četudi vedo, da je to ministerstvo le prehodno ministerstvo.

Novi ministerski predsednik baron Fejervary se nahaja sedaj v 72. letu svoje dobe. O njem je znano, da je popolnoma udan cesarju. Ko je bil 26 let star, udeležil se je kot stotnik bitke pri

harjev (n. pr. stroge cenzure) in „ni se navdil popred brezno se, skal ogibat“. In na čolniku mladega slovstva, čegar reprezentant je bil almanah (= zbornik za poezijo) „Čebelica“, „Lelj bil naš je krmár, drugi je bil Palinúr“.

Glede „Čebelice“ vemo, da ji je bil duševni oče (nekak urednik) licejski knjižničar Čop, krušni oče (izdajatelj) Miha Kastelec, glavni sodrudniki pa Prešeren, ki je prav za prav stvarnik naše posvetne literature, Zupan in Potočnik. Da je ravno Kastelec prevzel gmotno stran mladega podjetja, je popolnoma naravno, ker se je on med sila nepetičnimi „Čebelčarji“ najmanj „s cesarjem kregal“. Duša vsega podjetja je bil torej „velikan učnosti“ Čop. Bil je „Čebelčina“ — Palinur, za takratno literarno ognjišče istega (silno velikega) pomena, kakor nekaj krmár Palinur za Enejev brod. A ker Čop ni bil samo najvažnejša oseba pri „Čebelici“ — kakor Palinur na Enejevi ladji —, ampak ga je doletela tudi ista usodna smrt (v

LISTEK

Donesek k Prešernovemu komentarju.

Menda bo malokje na svetu običajno, da bi se v političnem listu rešetala znanstvena vprašanja, naj si obsegajo tudi le tolmačenje samo ene vrstice pesnika-prvaka dotičnega naroda. Toda mi smo mi! Slovenski znanstvenik mora biti še vesel, da najde — le z nekoliko abstraktnim, ali recimo „neaktualnim“ rešetom — zavetja pod političnim uvodnikom. Toliko v „predgovor in zagovor“!

„Literarni pogovor“ o Prešernu je pred kratkim v rodoljubni družbi sprožil med drugim tudi debato o pentametru „Lelj bil naš je krmár, drugi je bil Palinur“, ki ga čitamo v tretjem distihu Prešernove elegije „V spomin Matija Čopa“. Preporni točki sta seveda tvorila Lelj in Palinur. Ker bi stvar — ne naša takratna debata — utegnila zanimati tudi koga drugega

Solferinu, v kateri je bil ranjen in se je v nji tudi tako hrabro bojeval, da je bil vsled tega odlikovan s križcem reda Marije Terezije. Baron Fejervary, ki je postal kasneje polkovnik honvedov in potem tajnik v ogrskem honvednem ministerstvu, imenovan je bil honvedskim ministrom 1. 1884, in kot tak ostal je do 1. 1903, ko je bil vsled lastne prošnje umirovljen.

Novi poveljnik honvedov.

Iz Budimpešte poročajo, da zopet kroži govorica, da utegne biti na mesto amirlega nadvojvode Josipa imenovan poveljnik ogrske deželne brambe general topništva Galgoczy.

Odpad Norveške od Švedske.

Norveška zbornica je 12. t. m. razpravljala v dveh tajnih sejah o protestu kralja Oskarja. Nemški cesar Viljem namerava posredovati med Švedi in Norvežani. V Kristianijo dohajajo poročila o slavnostih pri proglasitvi otvoritvenega sklepa. Mnogi pridigarji so naglašali v svojih govorih spoštovanje do osivelega kralja in so molili za njega. Predsednik norveške zbornice Benner je izjavil, da Norvežani nimajo nobenega nasprotstva proti Švedom. Izpremenili bodo ustavo le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno. Razmerje med Švedsko in Norveško bo ostalo vedno dobro.

Izjava švedskega kralja.

Kralj Oskar je ukazal, naj se na mnoge došle mu brzojavke udanosti priobči nastopna izjava: Revolucija, ki sta jo norveški državni svet in storting nasproti svojemu kralju in bratskemu narodu provzročila s tem, da sta s prisego potrjene svete zakone prekršila, je zadalja mojemu srcu globoko in nezačeljivo rano. V skrbeh, ki mi jih je ta protizakoniti čin provzročil, je bila v resnici nepopisna tolažba, da sem prejel na tisoče dokazov zvestobe in ljubezni došlih mi od prijateljev, mož in ženskih vsake starosti in iz vseh slojev prebivalstva švedskega kraljestva. Vsprejmite vsi tem potom najtoplejšo zahvalo vašega starega kralja. Iz dna srca izrekam: Božji blagoslov švedskemu narodu! To bo najvročejša in najprisrčnejša molitev, ki jo bom še v zadnjih dneh mojega življenja odpošiljal Vsevišnjemu.

Poroča švedskega princa Gustava Adolfa.

V četrtek poročil se je v Windzoru švedski princ Gustav Adolf s princezino Margerito Conaught. Ob ti priliki je tudi norveški narod čestital švedskemu kralju Oskarju, katerega je prejšnji teden državni svet istega naroda odstavil.

Dogodki v Macedoniji.

Izjemno sodišče v Drinopolju je obsodilo 23 Bolgarov iz Dedeagača, med njimi dva duhovnika, v mnogoletno ječe, ker so bili zapleteni v neko afero z bombami. — Pri vasi Livada je bila te dni bitka med Bolgari in Grki. Grki so imeli ugodno stališče ter so ubili 13 Bolgarov, sami pa so imeli le tri mrtve. Ko so prišli turški vojaki, so Grki zbežali, Bolgari pa so nadaljevali boj s Turki ter jih užgali.

Dogodki v Rusiji.

Načrt Buliginov o osnovanju narodnega zastopstva izključuje, kakor vedo „Novosti“ iz zanesljivega vira, povedati, žide od vsake udeležbe na narodnem zastopstvu, ker ne bi bilo zakonom primerno, da bi se jim dalo pasivno volilno pravico, dočim so v veljavi zakoni, ki omejujejo njih pravice.

hladnih valovih) kakor nekdanji Enejevga krmarja (ki je utonil v Sredozemskem morju), se imenuje v elegiji drugi Palinur (= ein zweiter P.). Mislim, da mi to domnevanje Palinur-Čop podpiše vsak pazen bralec, zlasti ako je čital 5. knjigo Virgilijeve Eneide (v. 833—871), kjer se pripoveduje, da je Palinur krmaril prva ladjo, katere smeri je imelo slediti vse ostalo brodovje.

A tršo lupino ima razgristi, kdor boče izluščiti jedro Lelja. Kolikor mi je znano, je reprezentant običnega mnenja naših komentatorjev v tem oziru Ras prof. Korš, ki je svojemu prevodu omejene elegije dostavil opazko: „Lelj — slavjanski bog ljubvi. Pod Leljem nje-kotorije razumejut Kastelec.“*)

Lelj se torej reklamuje za boga ljubezni. A ker o Kastelec vemo, da je zlagal „zaljubljen“ napise na zavitke slaščic („odpustkov“), je nastala jednačba Lelj = Kastelec. Recimo, da je za Leljem skrit Kastelec, ki je „Čebelico“ izdaljal! Toda kako je potem umeti be-

Protijudovski izgred na Ruskem.

Iz Berolina poročajo: V Brestlovskem so bili na binkoštno nedeljo veliki krvavi protijudovski izgredi. Jude so napadli pod orožje poklicani rezervisti. Ubitih je bilo 28 Judov, ranjenih pa 34. Oplenili so tudi mnogo prodajalnic.

Mirovna akolija.

Danes bavi se vse časopisje s tem, ali pride do sklepanja miru med Rusijo in Japonsko ali ne. Čudno je pri tem dejstvo, da vse Rusom sovražno časopisje tako srčno hrepeni po tem sklepanju miru. Dosedaj je glede tega vprašanja gotovo le to, da se je predsednik ameriških združenih držav v resnici ruskemu carju ponudil za mešetarja in je istotako tudi Japoncem ponudil svoje posredovanje. Kak vspeh pa bo imelo to Rooseveltovo mešetarenje, tega danes nobeden ne ve. Kar je pri tem posebne važnosti, je to namreč, da so ruski generali, nahajajoči se na bojnem polju v Mandžuriji, odločno proti temu, da bi Rusija sklepala mir sedaj, ko bi to sklepanje po nevspehih ruskega orožja pri Mukdenu in ruske mornarice pri Tsušimi imelo na vsak način poniževalen znak za rusko orožje. Zato pa je general Linevič, sedanji poveljnik mandžurske armade, kakor poročajo listi, sklical, ko je izvedel, da se Rusija namerava spuščati v dogovore glede sklepanja miru, vojni svet, katerega so se udeležili vsi na bojišču nahajajoči se generali in ki je sklenil odposlati carju to-le brzojavko: „Carsko Veličanstvo! Doznavši o dobrih uslugah predsednika Roosevelta in o vašem privoljenju, da se pričnejo pogajanja za mir, sklical sem takoj vojni svet, sestavljen iz vseh poveljnikov čet v tem momentu prisotnih v glavnem taborju.

Potem, ko smo se posvetovali o mirovni želji in o pozicijah obeh narodnosti, čast mi je obrniti pozornost Vašega Veličanstva na to, da se so vsi moji tovariši in jaz izjavili enoglasno in energično za nadaljevanje vojne do dne, ko Vsemogočni ovenča z vspehom naše hrabre čete. Ni čas sedaj, da bi govorili o miru po bitki pri Mukdenu in Tsušimi.

Sovražnik, omamljen po svojih vseh, bo gotovo zahteval pogojev, nasprotnih časti naše domovine; ali nobenega vzroka ni, da bi privolili v take pogoje, ker mi nismo dotirani do take skrajnosti. Poraz na morju je gotovo žalosten dogodek, toda isti ne stoji v nobeni zvezi z našo hrabro vojsko, katere se nahaja v izvrstnem stanju, in gorj od želje, da bi se masčevala nad sovražnikom, dosegi vspeh, ki, kakor se naadam, ni daleč.

Pozicije naših čet so imenitno utrjene. Deževno vreme nam je zabranjevalo do sedaj prehod v ofenzivo. Ali sedaj, ko so naše izgube pri Mukdenu popolnoma nadomeščene, in ko so naše čete ojačene po novih zboreh iz Evrope, se čutim zmogljivega za vspešno odbijanje sovražnih naporov. Naadam se, da bom tekom tega meseca v stanju, da prestopim v ofenzivo, ki spremeni popolnoma položaj.

Ponavljam še enkrat: Vaše veličanstvo lahko zaupa moči in sili naših čet. Naš položaj nima kritičnega značaja, ki bi zahteval sklepanje za nas nepovoljnega miru.“

Rusko ministerstvo vnanjih stvari priobčuje: Kar se tiče eventualnega sestanka ruskih in japonskih pooblaščen-

se: „Lelj bil naš je krmar.“? Saj je vendar bil krmar (= duševni voditelj) „Čebelice“ njen „urednik“ Čop, a ne njen izdajatelj Kastelec! In ako istovetimo Lelja s Kastelecom, Palinurja s Čopom, tedaj imamo (dva!) krmarja in sicer tako, da pripade (izdajatelju!) Kastelec prva beseda!? — Kakor se vidi, sta Lelj in Palinur delala preglavico in nemškemu prevajalcu Prešerna, E. Samhaberju, ki je naš pentameter prevedel tako-le (vsaj meni nerazumljivo):

„Lelius lenkte zuerst, der liebende Gott, unser Steuer, und dem Gotte beherzt folgte geschwind Palinur.“*)

Tudi ne verujem v boga „Lelja“. V novejšem času sta si zlasti Jagić in Brückner temeljito ogledala slovanski Olimp ter neusmiljeno poglajarskega zarpatorja iz njega, a ni mi znano, da bi se bila na tem pohodu sestala tudi s kakim Leljem.***) V tem oziru ostanem heretik tako dolgo, dokler mi kdo ne dokaže vsaj životarjenja (če že ne dostojnega kraljevanja) Leljevega iz

*) Dr. Fr. Vidic; Fr. Prešeren, Poesien. Dunaj 1901. Str. 87.

**) Archiv f. slav. Philologie, Letnik IV., V., XIV,

cev, ki bi imeli nalog pretresavati, do katere točke bi bilo obema državama možno izdelati mirovne pogoje, v tem slučaju ne bi carska vlada v principu imela ničesar ugovarjati, ako Japonska to želi.

Rusko-japonska vojska.

Admiral Rejcenstajn, poveljnik v Šanghaju internirane oklopnice „Cesarevič“, je poslal to-le brzojavko: Poveljnik torpedovke „Bodri“ poroča: 27. maja ob 1. uri popoldne se je pričel boj. Ob 7. uri zvečer se je torpedovka „Bujni“ približala „Kojazu Suvovoru“, vzela na svoj krov admirala Roždestvenskega, ki je bil ranjen, in njegov generalni štab ter dala signal: „Admiral je ranjen na krovu.“

Brodovje je na to plulo proti severu.

Ob polu 8. uri so se križarke okrenile na levo. Skoro na to pa so se križarke „Dmitrij Donskoj“, „Vladimir Monomah“, „Izumrud“, „Almaz“ in „Svjetlana“ obrnile proti severu, dočim so „Oleg“, „Avrora“ in „Zemčug“ plule v isti smeri proti jugu. Torpedovki „Bodri“ in „Blestišči“ ste dospeli v bližino otoka Tsušime ob 1. uri ponoči.

Ob 5. uri zjutraj se je „Blestišči“ potopil. „Bodri“ je rešil 4 častnike in 75 mož. „Bodri“ je nadaljeval svojo pot proti jugu, vendar pa ni mogel dohiti križark. Ker je porabil že vse kurivo, je ostal na širokem morju, ki ga je gonilo semtertja. Rešil ga je angleški parnik „Kneilin“, ki ga je pripeljal v Šanghaj. Po zahtevi častnikov in moštva s torpedovk „Bodri“ in „Blestišči“ in z oklopnice „Oslablja“ so Japonci izgubili dve oklopnici, eno tipa „Asahi“, drugo tipa „Šikišima“, eno oklopno križarko in tri navadne križarke.

Iz Saseha se poroča: Zdravstveno stanje admirala Roždestvenskega je silno neugodno. Temperatura je abnormalna in množe se znaki, da so se admiralu pretresli možgani. Rana na glavi je velika kakor roka in, kakor se kaže, nevarna. Istotako nevarno rano ima admiral na levi nogi. Noga je v nevarnosti in najbrže jo bo treba odrezati.

General Linevič poroča od 12. t. m.: Čete japonske sprednje armade so nas dne 9. t. m. napadle. Ena kolona, obstoječa iz pehote, konjeništa in gorskega topništva s strojnimi puškami, je prodirala po mandarinski cesti; druga kolona, obstoječa iz pehote in topništva, je prodirala po dolini, vztočno od mandarinske ceste ter je zasedla višine na desnem bregu reke Hanho, na severu vasi Liaohunčen in Fandaoho.

„Kostroma“, ena izmed obeh ruskih lazaretnih ladij, ki so jih ujeli Japonci ter odvedli v Saseho, ker sta bili na sumu, da sta se strategično udeležili pomorske bitke pri Tsušimi, je bila izpuščena na svobodo in je odplula v Šangaj. Stvar druge ladje „Orel“ pride pred plembeno sodišče v Sasehu.

List „Novoje Vremja“ izjavlja, da potrebujejo Japonci beji miru nego pa Rusija, zato ne sme Rusija popuščati. O vojni odškodnini ne more biti govora. Razun tega je treba ob času, v katerem se govori o miru, storiti vse, da se ojači

Kollárjeve „Slavy dcere“, ki je vendar bila za Prešerna nekak kanon glede božanskih veličanstev v slovanskem panteonu (Slava, Živa, Črti, bogovi nad oblaki). Poljski historik Długosz, ki je živel v 15. stol., nam je sicer ohranil ime Dzydzilelya, ki bi naj bila nekaka vztočno-slovanska Venera. Toda kritična raziskovanja*) so dognala, da je Długoszeva Dzydzilelya-Venera le *dčitelja, to je zibavka otrok (leljati = luljati = zibati. Gl. Miklošič, Etymolog. Wörterb. st. 172). Vsporejanje Dzydzilelyje z Venero je torej prisiljeno početje.

Tudi Krek, ki je v svoji epohalni „Einleitug in die slavische Literaturgeschichte“ temeljito obdelal poglavje o slovanskem bajeslovju, ne pozna boga Lelja.

Zdi se mi marveč mnogo naravneneje — in najboljša razlaga vsake pesnije una, ki je najnaravnenejša — in verjetneje, da je istotako kakor Palinur tudi Lelj zajet iz staroklasičnega slovstva in to kot Rimljan „Laelius“. Kakor

*) Brückner, Mytholog. Studien. (Arh. f. slav. Phil. XIV., str. 173.)

mandžursko armado in že sedaj pripravljati vse, kar je potrebno za vojno preko zime. „Svjet“ zatrjuje, da je izvzemši malih izjem vsa Rusija za nadaljevanje vojne; že iz ozira na armado se ne sme sedaj skleniti mira.

Domače in razne novice.

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvo: Anton Berlot, župnik na Vogerskem, na račun ustanovnine za „Mali Dom“ 50 K; Henrik Černigoj, upravitelj v Velikih Žabljah 10 K; akademiko društvo „Slovenija“ na Dunaju za prodani narodni kolek 20 K.

Srčna hvala!

Narodni kolek „Solskega Doma“ (rudečkaste barve) dobiva se pri društvenem predsedništvu, kakor tudi v „Narodni Tiskarni“ in v „Centralni posojilnici“ v Gorici. — Rodojubi, ki so naročili narodni kolek, pa ne še plačati, so uljudno naproseni, da pošljejo dotične zneske. — V Cerknem ima v zalogi narodni kolek trgovec Tušar, katerega rojakom s tem toplo priporočamo.

Smrtna kosa. — V sredo po noči ob 10. uri umrl je po dolgi in mučni bolezni v Gorici g. Ivan Golja, e. kr. finančni svetnik v pokoji. Pogreb bil je včeraj predpoludne ob 10. uri in pol. Truplo pokojnikovo prepeljali so na kopališče pri Sv. Luciji, kjer je bil pokojnik rojen. —

Pokojnik služboval je ves čas pri finančnem ravateljstvu v Trstu in največ pri tamošnjem pristojbinskem uradu. Ostal je do zadnjega izdihljeja vedno zvesti sin svojemu narodu ter je posebno v zadnjih časih radodarno podpiral razne slovenske zavode in društva. N. p. v m.

V Tolminu je umrl 15. t. m. gosp. Anton Ipavec po domače Belin.

Premeščenje v politični službi. — C. kr. namestnik je premedil namestniškega koncipista dr. Egona Pongratza iz Pazina v Pulj.

Odlikovanje. — Tržaški listi javljajo, da je papež podelil namestniškemu svetovalcu grofu Frideriku Marenziju, red sv. Gregorija.

„Gorliška zveza“ je imela v četrtek sejo, v kateri se je razpravljala izpopolnitev njene organizacije in nastava zvezinega uradnika. Zanj se izvrši v soglasju s „Centralno posojilnico“. Pri tej priliki je sprožil en odbornik jako praktično misel o skupnem prodajanju kmetijskih pridelkov, ki je vsem navzočim dopadla. A treba nekaj časa, predno se izvrši.

„Slogin“ občni zbor je bil nesklepen radi premajhnega števila došlih udov. Došli rodoljubi so se prijazno razgovarjali o raznih stvareh, zadevajočih društvo in njegovo delovanje ter so se nekateri še le pozno razšli. Ni dvoma, da došli člani bodo razpravljali o stvareh, katere so slišali, v svojih ožjih krogih in da namesto enega bo tako mnogo malih zborov, ki bodo pretresovali pogoje in načine, po katerih naj bi dobra stvar prišla do konečne zmage. Malo število zborovalcev naj bo seme, iz katerega se rodi veliko delo.

Lakonična se bodo komu zdela naša poročila o delovanju naših društev. A pomniti treba, da imamo med seboj nasprotnike, ki ovirajo vsako delo, katero ne napeljuje vode na njih mlin. Dokler naša podjetja nimajo trdnih ko-

znano, nam je Ciceron poleg drugih filozofskih del ostavil spis „Laelius sive de amicitia“, ki je nekaka apoteoza prijateljstva. Ta Ciceronov spis je Prešeren gotovo poznaval in kaj ko bi bil z Leljem označil in ovekovečil nno iskreno vez idealnega prijateljstva, ki je bil deloma P. sam od nje tako ves prešinj, da je kakor dete neutešljivo plakal, ko je zagledal mrtvo truplo Čopovo, vez, ki je deloma ostala „Čebelčarje“ družila z njih „krmarjem“!

Verz „Lelj bil naš je krmar, drugije bil Palinur“ bi po tem takem pomenil: Učeni Čop je iz najplemenitejših nagibov, zgolj iz domovinske ljubezni in navdušenja za slovensko slovstvo, vse svoje duševnesile napel v prosep „Čebelice“, bil ji jekot njen duševni očeto, kar slavni krmar Palinur Enejevi ladji, a dohitela ga je tudi Palinurjevi slična usoda, smrt je našel v mokrem elementu „Save deroče valov“. Dr. K. O.

*) Stihotvorenija Franca Prešerna. Moskva 1901. Str. 85.

renik, jih ne smemo razkrivati — doma-
čemu sovražniku.

Knez Hohenlohe v Gorici. — V četrtek pripeljal se je v Gorico s svojo soprogo tržaški namestnik knez Hohenlohe. Namestnik se je koj po svojem dohodu podal na deželni odbor, kjer je bil vsprejet od deželnega glavarja in deželnih odbornikov. Potem podal se je na tukajšnji municij, kjer ga je pričakoval podžupan Bombig. Obiskati je hotel tudi udovo pokojnega župana dr. Venutija, katere pa ni našel doma in je pustil tam svojo vizitko. Obedoval je s soprogo pri baronu Locatelliju. Popoldne peljal se je namestnik s svojo soprogo ter v spremstvu dvornega svetnika grofa Atemsisa, njegove soproge in barona Locatellija v Solkan, da si ogleda tam dela novega velikanskega železniskega mosta čez Sočo. Iz Solkana povrnilo so se v Gorico ter se podali na stanovanje dvornega svetnika grofa Atemsisa. Ko so tu nekoliko pojužinali, vrnila sta se knez Hohenlohe in njegova soproga z brzovlakom v Trst.

Volitev mestnega župana. — Danes ob 6. uri popoldne imela se je vršiti v smislu določil goriškega štata volitev mestnega župana, a preložili so jo na dan 26. t. m., ker se niso mestni očetje dosedaj mogli zjediniti, komu naj bi poverili ostavščino po ranjkem dr. Venutiju. Nameravali so izvoliti za župana dr. Maranija. Pravijo pa, da se dr. Marani odločno brani prevzeti mesto župana. Po mnenju nekega tukajšnjega italijanskega lista, je dr. Marani jedino sposoben izmed vseh 24 mestnih očetov za to mesto. Zato pa svetuje omenjeni list, naj bi, ako bi dr. Marani ne hotel prevzeti izvolitve, ostali mestni očetje k volitvi župana niti ne prišli in s tem pripomogli do razpusta sedanjega mestnega sveta, v katerem se nahajajo sedaj taki možje, ki o mestni upravi ničesar ne razumejo in niso nikakor v stanu spraviti občinski voz iz globokega blata, v katerem se isti nahaja.

Mestne volitve v Gorici. — V torek so se vršile volitve za drugi volilni razred. Izvoljena sta bila umirovljeni prof. Peter Petronio in pa trgovec Josip Venuti. Udeležba je bila tudi v tem razredus krajno pičla.

Včeraj so se vršile volitve v prvem volilnem razredu. Izvoljena sta bila dr. Marani, ki je dobil 253 glasov in pa dr. Faidutti, ki je dobil 149 glasov. Italijanski liberalni volilni odbor je sicer kandidiral navidezno prof. Motza, a poskrbel je na skrivaj za to, da je bil izvoljen dr. Faidutti, katerega se je volilni odbor kot „liberale-nationale“ nekako sramovaljavno razglasiti za svojega kandidata, čeravno je na tajnem vse preskrbel da pride njegov ljubjenec v starešinstvo. Zato je pa tudi prof. Motz koj zjutraj s posebnimi lepaki naznanil meščanom, da noče biti izvoljen, a je pri vsem tem dobil 124 glasov.

Stavka mizarjev, kolarjev in kovačev. — V Gorici so začeli v torek stavkati mizarji, kolarji in kovači. Mizarji so zahtevali od svojih gospodarjev 9 urni delavnik in 20% povišek plače. Kovači in kolarji istotako zahtevali so od svojih gospodarjev 9 urni delavnik, a 30% povišek plače. Ker niso gospodarji ustregli tem zahtevam, začeli so torej stavkati.

Kolesarsko društvo „Gorica“ bo praznovalo dne 25. junija 1905 svojo 10-letnico obstanka z veliko narodno slavnostjo. Kakor se vidi iz predpriprav, obeta biti slavnost velikanska. Za dirko dvokoles kakor tudi za dirko motociklov se je oglasilo precejšnje število članov. Dirka prične ob 3. in pol ter traja do 4. in pol ure. Odhod Selo, cilj Tivoli (mitnica). Dirka motociklov bo zelo zanimiva. Za gledalce pri cilju Tivoli je preskrbljeno za prostor. Po dirki ob 4. in pol uri skupen odhod na veselilni prostor z godbo na čelu. Koncert popolne vojaške godbe prične ob 5. uri pop. Nastopila bodo tudi razna pevska društva. Med koncertom iznenađenja, kakor n. pr. prihod ameriških dirkačev itd. Zvečer velikanski umeteljni ognji. — Natatnejši program objavi se pravočasno. Občinstvo opozarjamo že danes na to slavnost, ki naj temu res delavnemu društvu z obiskom pripomore, da se ista častno dovrši.

Dirka dirke so izpostavljeni v izlozbi tvrčke I. Drufovka v Gorici, Gosposka ulica 3.

Kolesarsko društvo „Gorica“ napravi 18. t. m. izlet na Vrhovlje čez Št. Ferjan. Odhod izpred kavarne „Central“ točno ob 1. in pol. uri pop.

Odbor.

Saharski cesar v Gorici. — Včeraj prišel je iz Komna v Gorico saharški cesar Jakob I., kateri se podpisuje tudi

Lebandy in se je po sili predstavil ali je bil pravzaprav po sili predstavljen policijskemu svetniku Continu. Kaj več o tem prihodnjič, ker nam za danes premanjkuje prostora.

Razkrita tatvina. — Pekovska pomočnika Rudolf Primožič iz Ravnice in Ivan Šinigoj iz Dornberga delala sta pri peku Lebann v ulici Ascoli. Med tem časom sta večkrat odprla miznico, v kateri se je nahajal denar in vzela iz nje, kolikor se jima je zdelo potrebno za pijačo. Ivan Šinigoj nahaja se že v zaporu delj časa, v katerega je bil obsojen, ker ni povrnil najdenega denara. Primožiča pa so te dni zaprli.

Strašna konjska brca. — V hlevu tukajšnje topničarske vojašnice snažil je topničar Andrej Može, doma nekje s Krasa, pod konjem. Pri ti priliki ga je konj tako močno brenil v obraz, da mu je izbil vse sprednje zobe ter mu prebil tudi spodnjo čeljust. Nesrečnega so prepeljali v vojaško bolnišnico.

Nesreča vsled neprevidnosti. — V sredo okolo poludne snažil je vojak Alojzij Jausnik, ki služi pri 3. stotniji tuk. pešpolka št. 47, svojo puško, in sicer v sobi, ki se nahaja v prvem nadstropju vojašnice na Travniku, katere okna so obrnjena proti ulici Caserma. V drugem nadstropju, in sicer v sobi, ki se nahaja nad ravnokar omenjeno sobo v prvem nadstropju, nastanjeni so vojaki 5. stotnije. V ti sobi snažil si je vojak Rudolf Krebič ob ravno istem času čevlje. Kar zadoni od spodaj v sobi strel, in v istem hipu preder strop, nahajajoč se med sobo prvega in drugega nadstropja kroglja na ravno istem mestu, na katerem je stal z jedno nogo vojak Krebič, ko si je snažil čevljev na drugi nogi, s katero je slonel na nekem stolčku. Kroglja predere Krebiču stopalo in se zadere v žimnico postelje, nahajajoč se nad nogo Krebičovo. Kako se je to zgodilo? Ko je Jausnik osnažil puško, s katero je prejšnji dan streljal v tarčo, vtaknil je v cev iste patrono, o kateri je menil, da je prazna. Storitvi to, vlegel se je vznak na posteljo ter se je igral s puško, pomiril je tudi med drugim z njo proti stropu ter sprožil petelinčka, a patrona bila je nabasana. Ranjeni Krebič zgrudil se je koj na tla in poklicali so k njemu zdravnika, ki mu je za prvi hip obvezal rano ter zaukazal, da ga preneso v bolnišnico. Istotako prihitel je, ko je začul strel, inšpeksijski častnik v sobo, v kateri se je nahajal Jausnik, kakor tudi več podčastnikov. Jausnika so zaprli, a so ga kmalu izpustili, ko so se prepričali o načinu, na kateri je nastala nesreča in posebno še zato, ker je Jausnik na jako dobrem glasu.

Izpred sodišča. — V četrtek obsodilo je tukajšnje okrcžno kot kazensko sodišče 33 letnega Gorjupa z Banjšic radi javnega nasilstva na 7-mesečno ječo. Gorjup je namreč, ko so ga dne 7. maja goriški redarji aretirali, tako razgrajal, da je pretil redarjem celo s tem, da jih hoče spraviti v krtovo deželo, da so ga morali še v policijskih zaporih imeti zvezanega. Ta človek je prepotoval že Francosko, Nemčijo, Italijo, Avstrijo in druge države. Kaznovan je bil v svojem življenju že 15 krat.

Vabilo k občenemu rednemu zboru Vojaško veteranskega društva za Goriško in Gradiščansko, ki bo v nedeljo 2. julija 1905 ob 11. uri predpoludne v prostorih „Hotel Post“ v Gorici. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja; 2. Čitanje in odobritev zapisnika zboraja; 3. Poročilo o društvenemu napredku in poslovanju; 4. Poročilo društvenega blagajnika; 5. Volitev društvenega predstojništva; 6. Drugi nasveti in predlogi. — V Gorici, 30. maja 1905. Društveni predsednik: A. Jacobi.

Najdene reči. — Na tukajšnji policiji se nahajata dve ženski srebrni uri, jedna z verižico in druga brez verižice. Jedna je bila najdena v Tivoliju, druga pa v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Uprava cerkve sv. Ignacija jih je oddala na tuk. policiji, ker se ni zanje nobeden oglašil, čeravno je bilo v cerkvi oznanjeno že pred meseci, da so bile ure najdene in da se nahajajo pri cerkveni upravi. Istotako se nahajata na tuk. policiji tudi dve srebrni ovratni verižici.

Hotela sta odnesti pete v blaženo deželo Josip M. in Izidor V., obadva sinova blažene Italije, ne da bi poplačala, kar sta zapila in zajedla v Plaveh pri Slovencih. Po noči od ponedeljka na torek pobrala sta namreč na tihem šila in kopita in pripihala sta jo že do tuk. postaje; a upniki bili so jima koj za petami. Prišli so namreč v Gorico, prijavi stvar policiji, in ta je italijanska poštenjaka prijela. Pri sebi imela sta dovolj denara, da sta svoj dolg vpričo policije poravnala. Ko sta to

storila, spravili so ju pod ključ, in zagovarjati se hodeta morala zaradi goljufije.

Razpis natečaja. — Razpisuje se natečaj za eno mesto deželnega računskega revidenta v devetem činovnem razredu deželnih uradnikov, kakor tudi za eno mesto deželnega računskega vajenca.

Prosilci za označeni mesti imajo dokazati, da posedujejo kvalifikacije, ki jih zahtevata za slična mesta pravilnik za deželni odbor in statut za oboje deželnih uradov z dne 11. julija 1901.

Prošnje, opremljene z dokazili v avstrijskem državljanstvu, o dobrem nravnem vedenju, o dovršenih študijah, o uradni praksi, o poznanju deželnih jezikov in o morebitnih posebnih zmognostih prosilcev, imajo se vložiti pri deželnem odboru do 10. julija 1905.

Nadaljna pojasnila glede razpisanih mest, posebno glede plač, povišanja in zahtevanih kvalifikacij, podajajo se pri uradih deželnega odbora ob uradnih urah. — Deželni odbor.

Planinski izlet na Matajur (1650 m) priredi „Soška podružnica S. P. D.“ dne 17. t. m. Odhod iz Tolmina ob 3 $\frac{1}{2}$ uri pop. skozi Kamnico na Livek. Na Livku skupna večerja. Drugo jutro vrh Matajura in od tam v dolino proti Kobaridu, odkoder z vozovi zopet v Tolmin. Na izlet so vabljeni vsi prijatelji planinstva.

Meščanska straža v Sv. Križu na Vipavskem priredi svojo prvo veselico s petjem, godbo in prosto zabavo dne 25. t. m. ob 3 $\frac{1}{2}$ uri popoldne na grajskem dvorišču v Sv. Križu. Sodelovala bodeta pevska zborja iz Sv. Križa in Dobravelj, ki nastopita skupno in posamezno v mešanem in moškem zboru.

Aretilali so sinoči na njegovem stanovanju arhitekta Alojzija Rupnika, ki je prišel v Gorico z Moravskega in to zaradi goljufije.

Upisovanje na nautičnem oddelku tržaške c. kr. nautične in trgovske akademije. — Letos vršilo se bo upisovanje v prvi in drugi pripravljalni razred na nautičnem oddelku tržaške c. kr. nautične in trgovske akademije tudi dne 14. in 15. julija in ne samo meseca septembra, kakor je bilo to do sedaj navada. To pa zaradi tega, da se upisanci v tem času lahko pripravijo na vsprejemne izpite, ki bodo meseca septembra.

Vprašanje o glagolici. — Iz Rima poročajo, da so poročila, češ, da ostane slovanska liturgija pri „status quo“ zgolj le italijanske želje. Glede Dalmacije in Istre je že do sedaj gotovo, da se določil slovanski bogoslužje v krajih, kjer so ga Italijani doslej izpodrivali. Torej prizadevanja slovanskih škofov v tem pogledu niso bila zaman.

Slovenska zmaga na Štajerskem. — V Šoštanju, kjer so bile zadnje volitve, pri katerih so zmagali Slovenci, vsled pritožbe od strani Nemcev uničene, so v četrtek zopet zmagali Slovenci.

Dvojna mera. — V Domžalah, kjer žive razun nekaj priklatenih Nemcev, ki so se prišli tja mastiti na slovenske stroške, je kamniško c. kr. okrajno glavarstvo dovolilo nemško slavnost, pri kateri so se Slovenci na skrajno žaljiv način izživali. Na Štajerskem pa je ptujsko okrajno glavarstvo prepovedalo murskemu Sokolu izlet, katerega je nameraval napraviti v Ormož. Med Slovenci vlada zaradi tega huda ogorčenost.

Zveza slovenskih pevskih društev. — Letošnja redna skupščina od-

poslancev v „Zvezi stoječih društev“ bo v Ljubljani dne 8. julija.

Nova cigareta „Donava“, ki bode imela kratak svetek tobaka, a daljši ustnik, pride v promet 1. julija. Ena taka cigareta bo veljala 2 vin.

Temelj za Prešernov spomenk so pričeli kopati v Ljubljani na Marijinem trgu.

Poslanska zbornica. — V včerajšnji seji je bila končana razprava o prvem čitanju vladne predloge glede zboljšanja duhovniških plač. Predloga izročila se je proračunskemu odseku.

Pri volitvah v dunajske okrajne šolske svete so z veliko večino zmagali krščanskosocialni kandidati.

Italijanski ogleduh. — Na Dunaju so aretilali minule dni inženirja Contina in njegovo ljubico, oba zaradi špijonaže. Contin je star 60 let in je rojen Zagrebčan in avstrijski podanik. Služil je v avstrijski vojski, se udeležil vojne leta 1866 na avstrijski strani, sedemdesetega leta je pa postal častnik italijanske teritorijalne milice. Leta 1890 je bil v Nizzi zaradi špijonaže proti Franciji aretovan in obsojen. Iz papirjev, ki so se zdaj našli pri njem, je razvideti, da je bil nameščen kot risar pri italijanskem generalnem štabu. Po prestani kazni je prišel na Dunaj, kjer se je posvetil stavbištvu in se obnašal povsod tako, da ni bilo nobenega vzroka za njegovo nadzorovanje. Sele v zadnjem času se je opazilo, da je bil mož brez vsake službe in zasluzka, a v dobrih gmotnih razmerah, da je sedel le v kavarni in se z ženo večkrat podajal na dolga potovanja. Dognalo je, da je Contin potoval v Istro, Dalmacijo in Hercegovino. Ker je sprejemal večje vsote denarja in po sprejetju denarja vedno odhajal na potovanje, so ga zaprli in uvedli hišno preiskavo. Ta je dokazala, da je bil Contin poleg drugega tudi milanski ogleduh. Kot navaden sprehajalec je hodil okrog avstrijskih utrd, katere je ogledoval in si potem zaznamoval in risal, kolikor je videl. Fotografskega aparata ni imel. Nasprotno pa se je našel pri njem izboren daljnogled, katerega je gotovo rabil s kake višine za pregled notrajnosti utrd. Contin je brez dvoma prav dobro izvežban ogleduh po poklicu. Služil je pri trdnjavski artiljeriji in bil ognjičar, ima stavbinske znanosti in je izurjen vojaški risar. Ker je služboval dve leti v avstrijskih trdnjavah, med temi tudi v Pulju, je gotovo zmožen, presoditi natanko trdnjavo in njihovo oboroženost in ve na vsak način o spremembitvah, ki so se zgodile tekem let in gotovo je tudi, da je o vsem tem poročal Italiji.

Povodnjil v Ameriki. — Reka Misisipi je prestopila bregove in povzročila na železnih in poljih škodo več milijonov dolarjev.

Dota nemške prestolonaslednice. — Nemški list „Rheinisch Westphalische Zeitung“ piše, da je izvedel iz dobrega vira, da ima nemška prestolonaslednica Cecilija 90 milijonov mark dote. Ta ogromni imetek da je dobila največ od njenih — ruskih rajakov.

Narodno gospodarstvo.

Škopite!

Radi prevelike vlage pojavila se je letos strupena rosa ali peronospora (strupena rija) izvanredno rano in močno. Pregledovali smo razne vinograde na Vipavskem, v Brdih in na Krasu in povsod smo našli napadene trte. Osobito se je bolezen že močno razširila v nizkih in zapadnih le-

ZAHVALA.

Podpisani izrekamo prisrčno zahvalo vsem, od blizu in od daleč došlim udeležencem pogreba našega nepozabnega gospoda župnika

Andreja Gergoleta.

Zahvalujemo se posebno prečastitemu gospodu dekanu J. Filipiču za njegov prelepi govor, mnogoštevilni duhovščini iz Brd in Furlanije, domačim pevcem, županom in starešinam iz raznih občin, zlasti domačemu županu g. I. Sfiligoju, ki je skrbel za lep pogreb. Nepričakovano ogromna udeležba — nam je v srčno tolažbo.

Žalujoči sorodniki.

gah. Razun na listju nastopa letos peronospora tudi na zarodu močno. Napaden grozdč prepreden je od te bolezni in zdi se, kakor bi ga napala navadna plesen. Nekateri tudi imajo to bolezen za plesen, drugi mislijo, da je nova, tretji pa da je oidium. Opozorjamo toraj pravočasno naše vinarje, da jim preti letos huda peronospora, ki jim ne vzame lahko samo letošnje trgatve, marveč oslabi trsje tudi za več let. Zato škropite! Kdor ni še škropil v tretje, naj se požuri a v kratkem naj škropi v četrto. Dokler bo trajalo vlažno vreme, ponovi naj se to delo osobito v legah, ki so močno podvržene jutranjim rosam, vsakih 8 do 10 dni. Pri tem je škropiti najbolj mlado listje. Grozdju, katero je bolezen že napala, ni več pomoči. Skoraj gotovo odpade ali pa se osuje. Zdravo grozdje varuje naj se pa proti bolezni s škropljenjem. Kdor hoče toraj kaj rešiti, naj se požuri. Prazni so izgovori, da ni vremena za škropljenje. Dež ne pada v enomer, zato porabimo vsaki prenehljaj. Če se galica na listju posuši, pa je dobro. Letos, se ne smemo ozirati niti na cvetenje trte, ampak škropimo, čim prej moremo.

„Prim. G.“

Glasba.

Predigre za cerkveno vporabo, zložil Danilo Fajgelj, podaja Cecilijansko društvo za gorisko nadškofijo svojim udom. Tako je naslov lični zbirki 52 prediger, ktere bodo organistom posebno dobro došle. S tem je zamašena občutna vrzel v naši glasbeni literaturi. G Fajgelj je prvi in edini slovenski komponist, ki piše preludije in — to je velika njegova zasluga, — ki piše uzorne preludije. Res dobimo veliko v tem ozira od Nemcev, ali tudi oni imajo malo lahkih in pripravnih, velika večina nemških skladateljev piše pretežko, zlasti moderni, kakor Reger, Nicholl itd. pišejo tako težko, da mora biti organist skoraj virtuoz, če hoče lepo proizvajati njihove skladbe. Zde pa pomislimo, kaj naj napravijo naš organisti s takimi preludiji, zlasti še na slabih orgljah! Zato pa smo g. Fajgelju hvaležni, da nam je podal to lepo zbirko. Že zunanja oblika je priključiva, format ne prevelik, tisk (avtografijski) jasen. — Na vsaki strani je po en preludij, kar je jako praktično, ker ni treba listov obračati med igranjem. Predigre so razvrščene od 7. strani naprej po tonovskih načinih, najprej dur, potem mol. Preludije, kateri so pisani v h-dur in fis dur, lahko porabimo kot b-dur in f-dur, če si namesto 5 križev, oziroma 6 križev mislimo 2 b, oziroma 1 b. — Ravno tako tudi preludije v des-dur in ges-dur porabimo kot d dur in g-dur, če si namesto 5 b in 6 b mislimo 2 križa oziroma en križ. — Pri številki 24. mora stati v tretji vrsti v prvem taktu v basu tretja nota cis namesto h. — Te skladbe nikakor niso dolgočasne, seveda jih je treba precej hitro izvajati, kakor sploh vse Fajgeljeve skladbe. Fajgelj je eminentno cerkven skladatelj; v njegovih skladbah ni nič trivijalnega, zato jih moramo živahno proizvajati. Glavni pogoj pri proizvajanju Fajgeljevih skladb je živahno prednašanje in dinamika; če se na ti dve stvari pazi, bodo kmalu izginili predsodki proti Fajgeljevim skladbam, češ, da so dolgočasne, sama matematika itd. Res so Fajgeljeve fraze strogo kontrapunktiške, nčene, ali te fraze dobijo meso in kri in življenje, če se jih lepo proizvajajo. Kot skladatelj je Fajgelj strog značaj. Nikdar se še ni uklonil ljudskemu pokvarjenemu okusu, dasi bi mu bilo to lahko in bi tako postal ljubljenec sentimentalnih dušic. Ali Fajgelj gre vstrajno svojo pot, ne gleda ne na desno ne na levo; kar je enkrat spoznal za pravo, tega se drži. In njegova pot je prava. Ni mu mari, ali ga ljudje hvalijo ali grajajo, ali njegove skladbe pojejo ali ne, — on sklada, ker ga k temu sili njegova umetniška nprav, sklada, ker je skladatelj. In tak mora biti umetnik, kateri se svojo umetnostjo noče samo zabavati ampak tudi vzgojevati, blažiti.

Zbirko prediger organistom toplo priporočamo.

Cecilijanec.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec

v Podgori, na voglu novega železniškega mosta
(na cesti, ki pelje proti Gradiški) ter podružnica za Soškim mostom pri Pevmi

Trguje tudi z opeko, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa domačega in tujega, veliko zalogo pohištva, vinskih posod, stiskalnice itd.

Dva šivalna stroja
v dobrem stanu
na prodaj.

Več se izve pri našem upravnistvu.

MÈD

zajamčeno-pristen

se prodaja na drobno v svečarni

J. KOPAČ

Gorica, ulica Sv. Antona št. 7

po sledečih cenah:

Med izpihani pomladanski beli kg K 1:20
" " jesenski " " 1:20
" v satju " " 1:—
" cejen " " 1:—
" za pisanje čebel " " 1:20

Na debelo po znanih cenah.

Lišajevi bolniki,

kateri nikjer ne morejo zdravja dobiti, naj zahtevajo razgled (prospekt) in potrjena spričevala iz Avstrije brezplačno. Lekarnik C. W. Rolle, Altona-Bahrenfeld (Elbe).

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici št. 25,
v Gorici,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko, Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljiveče prve in druge vrste, namreč od 1/2 kila in ob enega funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Žveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

F. Repolusk

župnik v Št. Vidu p. Mislinje na Štajersk. spričuje, da je ozdravila njegovo 19 let ga nadlegujočo žledčno bolezen edino le u poraba žledodne tinkture G. PIC COLI-ja, dvornega zal. Njeg. Svet. in lekarja v Ljubljani.

Iz najboljšega pripravca priporoča vsakemu na žledocu trpečemu tinkturo za žledoc, katere steklenice stane 20 vin., in se vnanja naročila izvršujejo točno.

„Narodna Tiskarna“

priporoča vizitke, od 1 krone naprej.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Pozor!

Prva kranjska z vodno silno na turbino delujoča tovarna stolov na paro

FRANCE ŠVIGELJ

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko,

priporoča sl. občinstvu, preč. duhovščini, imejiteljem in predstojnikom zavodov in šol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd. itd. natančno in trpežno izvršene

stole, fôtelje, gugalnike, naslonjače itd.

po kar najbolj niski ceni.

Blago je iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni boji imitirano. Največja izbira stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trstenine. Na željo pošlje trdka najnovejše in obširne cenike z nad 800 slikami, iz katerih se razvidi oblika blaga in cene, franko. Imam tudi stole za krčmarje po 2 K vedno v zalogi.

!! Najvgodnejši pogoji!!

za zavarovanje

Edina zavarovalna - -
družba ki ima slovenskega
glavnega

Prva češka splošna delniška družba za zavarovanje na življenje

zastopnika

v Trstu. o o o

Zavaruje na življenje in na dohodke na vse načine po zelo niskih postavkih. — Pojasnila daja

glavno zastopstvo za sloV. dežele v Trstu,

ulica Torre Bianca št. 21 I. nd., in njegova okr. zastopstva v vseh mestih in večih krajih

„Centralna posojilnica“

registrovana zadruga v Gorici, ulica Vetturini hiš. št. 9.

Posojuje svojim članom od 1. aprila 1905 dalje:

na menico po 5 1/2%, na vknjižbo pa po 5% z 1/8% upravnega prispevka za vsacega pol leta. Obrestna mera za hranilne vloge ostane nespremenjena.

Anton Ivanov Pečenko, Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih prisnanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije vsodih od 56 l naprej. Na zabtevo pošilja tudi uzorce.

Zaloga piva

Auerjevih dedičev v Ljubljani, in pilsenskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Mešanske pivovarne“.

Zaloga ledu, katerega se odaja le na debelo od 100 kg. naprej.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.